

VESTITORUL

ORGAN AL EPARHIEI ROMÂNE UNITE DE ORADEA ȘI REVISTĂ DE CULTURĂ RELIGIOASĂ

Redacția: Strada Academiei No. 6. Administrația: Parcul Ștefan cel Mare No. 8.	Apare la 1 și la 15 a fiecărei luni	Abonament: Exemplarul . . . . . 5 Lei Pe un an . . . . . 200 Lei
---	--	--

PARTEA OFICIALĂ

Nr. 1141/1930.

Distribuirea Sf. Mir.

În Sfânta și Marea Joia Patimilor Domnului, după rânduiala Sf. noastre Biserici, am consacrat Sf. Mir pentru întreaga noastră Dieceză. Prin urmare lăsăm tuturor conducătorilor oficiilor protopopești, ca fiecare să trimită o sticlă potrivită pentru a primi Sf. Mir., pe care apoi îl vor distribui tuturor bisericilor din districtul lor îngrijindu-se, ca Mirul vechiu să fie ars în candela din biserică, iar cel nou să fie așezat și păstrat într'un vas curat.

Oradea, 26 Aprilie 1930.

Nr. 1154/1930.

„Istoria Diecezei române unite a Orăzii Mari“.

Îlml Dr. Iacob Radu, prepozit capitular și prelat papal, istoria Diecezei noastre ce a scris-o cu prilejul aniversării de 150 ani dela întemeierea ei și era de-

stinată să apară în șematismul jubilar, întârziind din motive tehnice apariția șematismului jubilar, a tipărit-o într'un volum separat cu titlul de mai sus. Fiind necesar, ca fiecare arhivă parohială să aibă istoria Diecezei, prin aceasta încuviințăm, ca acest volum de istorie a Diecezei să poată fi comandat și în sarcina casselor bisericesti. Prețul unui volum este 100 Lei și se poate comanda dela oficiul administrativ al fundațiilor diecezane sau dela Tipografia Doina din Beiuș.

Oradea, 30 Aprilie 1930.

No. 1155/1930.

Salariile preoților pe Februarie—Aprilie 1930.

Comunicăm, că salariile preoților s'au ordonat pe lunile Februarie, Martie și Aprilie și se pot ridica dela Oficiul administrativ al fundațiilor diecezane. Oradea, 30 Aprilie 1930.

PARTEA NEOFICIALĂ

Morala evanghelică.

Natura moralei evanghelice

Morala ne învață ce și cum trebuie să lucrăm ca să ne asigurăm fericirea. Ca atare morala evanghelică este diametral opusă tuturor svârcolirilor stericile ale minții omenești de a conduce viața omenească după buoul ei plac. Legea moralei creștine izvorește din voința lui Dumnezeu și scopul ei este: D-zeu, perfecțiunea creștină. Morala creștină și religiunea sunt nedespărțite. Ținta creștinului credincios este să dobândească fericirea vecinică personală, care consistă în vederea lui D-zeu față în față. Dobândirea acesteia este răsplata faptelor morale bune, iar pierderea ei este pedeapsă pentru neglijarea ori chiar călcarea poruncilor moralei creștine.

Perfecțiunea morală, care este esența moralității, n'o poate realiza omul răzimat numai pe puterile sale,

fără ajutorul darului d-zeiesc. „Fără de mine nimic nu puteți face“ zice Mântuitorul. Prin aceasta însă, nu se exclude conlucrarea omu'ui cu ajutorul acesta d-zeiesc; nu se exclude munca nici suferința; din contră, abnegațiunea este mijlocul cel mai puternic al moralei creștine.

Lucrurile mari, cum e mai ales perfecțiunea morală creștină, nu se pot dobândi fără abnegațiune și jertfe mari. Impărăția cerurilor se cucerește prin luptă, iar lupta cere jertfe. Cine vrea s'o dobândească, trebuie să primească lupta cu jertfele ei cu tot. „Cine vrea să vină după mine — zice Cristos — să se lapede de sine și să-și ia crucea sa și să-mi urmeze mie.“

Idealul moralei creștine este perfecțiunea d-zeiască. Aceasta este modelul căruia trebuie să i se conformeze omul care vrea să ajungă la desăvârșire. „Fii desăvârșit — zice Mântuitorul — precum și Tatăl vostru cel din ceruri desăvârșit este“. Modelul

cel mai perfect de imitat este Isus Cristos, D-zeu-omul. Pe acesta îl pune înaintea creștinilor S. Pavel Apostolul neamurilor, când îi îndeamnă, zicând: „Fiți imitatorii lui D-zeu, ca niște fii iubiți“.

Morala evanghelică nu este o clădire zidită pe nisip, care, căzând ploaia, venind râurile și suflând vânturile, se surpă cu cădere mare, ci este ca și o casă zidită pe piatră. „Și a căzut ploaia, și au venit apele, și au suflat vânturile și au pornit spre casa aceea și n-a căzut, că era întemeiată pe piatră“, care este voința d-zeiască. Regulatorul lucrărilor morale fiind aceasta voință d-zeiască, aici șovăirea și târguiala nu-și au loc, ca în morala bunului plac.

O lege numai atunci mă poate obliga, numai atunci îmi poate impune o datorință, dacă vine dela cineva mai pre sus de mine, de care atâră cu totul, și dinaintea căruia n'au poți vâșca. Astfel de ființă numai D-zeu este. Sancțiunea divină a moralei creștine, nu se poate eluda, ca și sancțiunile naturale omenești. Legea voinței divine mă obligă în conștiință cu o putere irezistibilă. Aceasta n'o poate face omul, ori cât de categorică să fie porunca rațiunii lui; pentru că a face binele numai pentru că e bine, și a încunjuța răul numai pentru că e rău în sine, sau pentru societate, aceasta nu are tărâie îndată ce vin ispitele, ori interesele particulare. Obligațiunea izvorită din voința divină este tărâia moralei evanghelice.

Morala evanghelică și morala laică

Din cele de până aci se vede, că morala ne arată ce trebuie să facem și ce trebuie să încunjuțăm pentru ca să putem ajunge ținta, pentru care suntem creați.

Aici, însă, am ajuns la răscrucea a două lumi, cari se călăuzesc după două concepții de viață diametral opuse, din cari izvoresc — apoi — două legi morale, cari se exclud reciproc. Unii își îndreaptă viața după concepția d-zeiască a blândului Nazarenian, așa cum au înțeles-o aceea din Sf. Evanghelie creștinii cei adevărați, începând din cele mai îndepărtate vremuri, și până în zilele noastre; legile moralei lor sunt legile evanghelice; morala lor este *morala evanghelică*. Alții reducând totul la o legendă izvorită din tainele sufletului omeneș, închinându-se lor înșiși, adoră rațiunea suverană, independentă, autonomă, care în vecinica-i nesupunere vrea o nouă orânduire a lucrurilor din lume; legile moralei lor sunt dictate de această rațiune omenească independentă, autonomă; morala lor este independentă, autonomă, filozofică, sau *laică, lumească*. În cea dintâiu norma, măsura lucrărilor omenești este voința lui D-zeu manifestată în poruncile și legile evanghelice; în cea de a doua, mintea omului își dă șieși legi morale, omul e legiutorul său propriu. După cea dintâiu, morala și religionea sunt într-o legătură organică, așa încât a le despărți ar însemna a le desființa. A doua rupând orice legătură intimă cu D-zeu și cu religionea, se declară pe sine independentă, adică *de capul său*. Legile acestei morale nu izvoresc dintr'un principiu extern și supra-firesc, transendent, ci acele trebuie căutate în însăși relațiile vieții materiale ale omului. Omul însuși e legiutorul și regulatorul vieții sale, nerecunoscând altă autoritate superioară, deoarece nu se crede supus unei ordine morale prestabilită de o autoritate transcendentă. În consecință avem a face cu două morale: una religioasă, *morala evanghelică*; și alta fără reli-

giune și fără D-zeu, morala *autonomă, științifică laică* sau *positivă*. Cea dintâiu se caracterizează prin *smerenie, umilință*; cea de a doua prin *trufie*.

Nota specifică a moralei evanghelice: iubirea

Pe lângă împrejurarea că, în morala evanghelică norma moralității lucrărilor omenești este voința divină, iar în cea laică singură rațiunea autonomă este măsura moralității, morala evanghelică mai are încă o notă specială prin care se deosebete de cea autonomă, și după care se poate cunoaște, aceasta este: *iubirea*, iubirea lui Dumnezeu și iubirea de aproapele: „*Să iubești pe Domnul D-zeul tău cu toată inima ta, cu tot sufletul tău și cu tot cugetul tău*“. Aceasta este cea dintâiu și cea mai mare poruncă — zice Mântuitorul —; iar a doua asemenea acesteia: *să iubești pe aproapele tău, ca pe tine însuși*. Întru acestea două porunci toată legea și prorocii atâră“.

Iubirea este legea de atracțiune sufletească, pe care natura însăși a sădit-o în inima omului, este sentimentul cel mai nobil și mai puternic: „e mai tare ca și moartea“¹⁾, ea este viața sufletului: „cel ce nu iubește petrece în moarte“²⁾.

Iubirea aproapei nu este numai un sfat evanghelic, ci ea este o datorie ce se razimă pe legea naturală. Dela fire omul este făcut să trăiască în societate; iar temelul vieții sociale adevărate este *iubirea*, fără de care nu se poate să trăiască oamenii împreună, pentru că zice Apostolul neamurilor: „iubirea îndelung rabdă, se milostivește; iubirea nu pismuește, iubirea nu se sumește, nu se trufește, nu se poartă cu necuviință, nu caută ale sale, nu să întărată, nu gândeste răul, nu se bucură de nedreptate, ci se bucură de adevăr; toate le suferă, toate le rabdă, toate le crede, toate le nădăduște“³⁾. Contrare iubirii sunt ura și invidia, prin cari se surpă temelile familiei și a societății întregi.

Datoria iubirii aproapei este o poruncă a Legii Nouă dată prin Isus Cristos. Această poruncă a dat-o Isus în mod pozitiv celor ce cred într'ansul ca prin aceasta să cunoască lumea că ei sunt cu adevărat creștini. „Întru aceasta vor cunoaște, că ai mei ucenici sunteți, de veți avea dragoste întru voi“⁴⁾.

Iubirea este baza moralei creștine, prin ea se înobilează inima, promovând demnitatea morală a omului. Morala creștină cu legea dragostei este școala caracterelor nobile și temelul vieții sociale. Aceasta învață și Apostolii arătând că valoarea morală a faptelor omenești o dă iubirea. „De așa grăi în limbile omenești și îngerești — zice Apostolul neamurilor — iar dragoste nu am, făcutu-m'am aramă sunătoare și chimbă răsunător; și de așa avea prorocie și așa ști toate tainele și toată știința și de așa avea toată credința, cât să mut și munții, iar dragoste nu am, nimic nu sum. Și de așa împărți toată avuția mea și de așa da trupul meu să-l arză și dragoste nu am, nici un folos nu-mi este“⁵⁾.

Iubirea aproapei se bazează pe iubirea lui D-zeu. Pe D-zeu îl iubim pentru sine ca bunătaea cea mai perfectă; iar pe aproapele îl iubim pentru D-zeu care l-a creat întocmai ca și pe noi. Aceste iubiri nu se

¹⁾ Cânt. Cânt, 8. 6.

²⁾ I. Ioan 3, 14.

³⁾ I. Cor. 13, 4--8;

⁴⁾ Ioan 13, 35.

⁵⁾ I Cor. 13, 1--3.

pot despărți deoarece, zice Sf. Ioan: „De va zice cineva: „iubesc pe D-zeu“ iar pe fratele său îl urește, mincinos este.“¹⁾ Creștinul iubește pe aproapele pentru că iubește pe D-zeu. Cel ce iubește pe Tatăl, iubește și pe fiii Tatălui, iar noi toți frați suntem, membrii unei familii mari al cărei cap este D-zeu Tatăl. Și cel ce iubește pe D-zeu, binele suprem, acela urește răul, și va deprinde virtuțile: va fi curat la suflet, cinstit, blând, cumpătat, îndurător, afabil și modest. Deci: iubim pe aproapele din motivul iubirii lui D-zeu.

Iubirea dușmanilor

Porunca iubirii aproapelui se află și în L. Veche, dar aproapele Evreului erau numai cei de un neam cu el și prietenii lui. Caracterul universal l-a primit porunca iubirii aproapelui prin Isus Cristos, care a estins această datorie față de toți oamenii, fără deosebire de rang, neam și lege; ba mai mult, chiar și la dușmanii noștri, când zice: „Auzita-ți că s'a zis: să iubești pe vecinul tău și să urăști pe vrășmașul tău. Iar eu zic vouă, iubiți pe vrășmașii voștri, binecuvântați pe cei ce vă blastemă pe voi, faceți bine celor ce vă urăsc pe voi și vă rugați pentru cei ce vă persecută pe voi“²⁾; pentru că „de veți iubi pe cei ce vă iubesc pe voi, ce plată veți avea? au nu și vameșii aceaș fac? Și de veți întreba de sănătate numai de prietenii voștri, ce faceți mai mult? au nu și păgânii fac așa?“³⁾

Iubirea aproapelui în Legea Veche

Poruncită a fost iubirea aproapelui și în L. Veche, dar farizeii au adaus „iar pe vrășmașul tău să-l urăști“, pentru aceea zice Mântuitorul: „Auzita-ți că s'a zis șcl...“

Chiar și iubirea vrășmașului e poruncită în Legea Veche. „Iar de vei întâlni boul vrășmașului tău sau înjugătorul lui rătăcind, să-l întorci să-l dai lui. Și de vei vedea înjugătorul vrășmașului tău căzut sub sarcina lui, să nu-l treci, ci să o ridici împreună cu el șcl.“⁴⁾ „De este flămând vrășmașul tău, dă-i să mănânce, de-i este sete adapă-l.“⁵⁾

Dar aceste se refereau la cei de un neam cu iudeii; iar motivul acestei iubiri nu era cel sublim al iubirii creștine, care este iubirea lui D-zeu, ci frica ca nu cumva D-zeu văzând că ne bucurăm de răul altuia, care ne este dușman, sau nu ni-e milă de el, să-și întoarcă mânia de către el, adecă de către dușmanul nostru. „De va cădea vrășmașul tău să nu te bucuri de el, și pentru împedecarea lui nu te înălța. Că va vedea Domnul și nu-i va plăcea lui, și va întoarce mânia sa dela dânsul.“⁶⁾

Lumea veche păgână n'a cunoscut iubirea aproapelui

Iubirea aproapelui este o virtute necunoscută păgânilor, dovadă e sistemul de sclavaj atât de înrădăcinat în organizațiile sociale ale popoarelor din lumea veche. E drept că nici creștinismul nu șterge deosebirea de clase sociale, dar prin porunca iubirii aproapelui promovează slima și respectarea demnității omenești și a

drepturilor omului față de toți membrii societății, începând dela cei mai de jos și până la cei mai de sus. Accentuiază unitatea naturii o nenești și relația de filiațiune a tuturor față de D-zeu; precum și raportul familiar de frățietate între toți oamenii, fără deosebire de vârstă, sex, rang, neam și lege. Toți suntem frați și ca atari egali înaintea lui D-zeu prin unitatea naturii omenești.

Iubirea se manifestă prin fapte bune

Morala evanghelică cere ca iubirea aceasta să se manifesteze și prin fapte, cari sunt faptele îndurării creștinești. Dacă nu se traduce și în fapte, nimic nu folosește, pentru că iubirea, întocmai ca și credința, fără fapte bune este moartă. Și cel ce nu arată iubirea sa și prin fapte bune, acela nu iubește pe D-zeu. „Cel ce are bogăția lumii acesteia — zice Sf. Ioan — și vede pe fratele său având trebuință și își închide inima sa despre dânsul, cum rămâne dragostea lui D-zeu într'ânsul?“¹⁾

Iubirea este cheazășia fericirii sufletești și pământești

Cu astfel de motive lucrează morala evanghelică. Iubirea creștină este cheazășia fericirii nu numai a celei suprafirești, ci și a celei pământești; pentru că, deși justiția, dreptatea este chemată să elunge ura și neînțelegerile din lume, apărând dreptul omului asupra bunurilor pământești, totuși iubirea creștină nu este mai puțin necesară în netezirea raporturilor sociale. „Sunt nenumărate cazuri — zice Cathrein — în cari justiția cea aspră și-a făcut datoria și în cari totuși sărăcia, bolile și suferințele au nevoie de ajutor străin. Cine-l aduce? Iubirea aproapelui. Câte lipsuri și mizerii s'ar alina, ce schimbare fericită ar încerca întreaga viață socială, dacă în raporturile dela bogat la sărac, dela anteprenor la muncitor, dela măestru la ucenic, dela stăpân la slugă, dela superiori la supuși și-ar validita cu totul drepturile ei nu numai justiția, dar și iubirea creștină.“²⁾ — f —

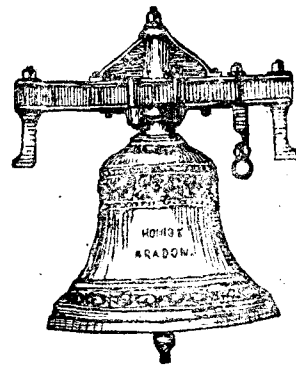
HÖNIG FRIDERIC

ARAD, STRADA BARIȚIU 10-21.

Cea mai veche și mai mare turnătorie de clopote din România.

La comandă fabrică clopote de orice mărime din cel mai curat bronz pentru clopote pe lângă garanția mare și cu prefixarea precisă a tonurilor. Invenție proprie licențiată.

Rechizite și scaune de fer pentru clopote. Motoare electrice pentru clopote. — Condițiuni avantajoase de plată.

Fondată la anul 1840.

¹⁾ I. Ioan 4, 20.

²⁾ Mat. 5, 43-44;

³⁾ Matei 5, 46-47.

⁴⁾ Eșire, 23, 4-5.

⁵⁾ Pildele lui Solomon 25, 22.

⁶⁾ Pildele lui Solomon 24, 17-18.

¹⁾ I. Ioan, 3, 17.

²⁾ V. Cathrein, Concepția cat. despre lume III, p. 180-1.

Din Mărturisirile Sfântului Augustin*)

Trad. de I. Georgescu și Ioachim Dăianu.

CARTEA A TREIA

Iși amintește de anul al 17-lea, al 18-lea și al 19-lea al vieții sale, pelrecoți în Carthagina, unde, în vreme ce urmă învățăturile, se incurcă în mrejele dragostei necurate și cade în erezia Manicheilor. Vorbește pe larg despre greșelile și rățăcirile acestora. Spune că mamă-sa vărsă lacrimi pentru el și i-s'ar fi arătat dela Dumnezeu în vis, că el se va îndreplă.

CAP. I.

E cuprins de dragostea ce vână.

Am sosit în Carthagina. De pretutindeni mă împrejmua roiu iubirilor nelegiuite. Încă nu iubiam, dar doria să iubesc și, în urma unei tainice porniri, mi-eră necaz că simt așa de puțin nevoia iubirii. Căutam să iubesc, dornic de iubire, plictisit de siguranță și de drumul fără cotituri. Simțiam în mine o foame lăuntrică de hrană sufletească, de Tine însuși, Dumnezeu meu, dar foamea aceasta n'o simțiam cu adevărat. Nu aveam poftă de hrană neperitoare. Nu pentru că aș fi fost sătul de ea. Ci pentru că, cu cât eram mai gol, cu atât mi-era mai greață de ea. Așa boliă sufletul meu și plin de răni, el se revarsă afară, dornic să se tămăduiască prin cele simțite. Dar acestea n'ar fi iubite, dacă n'ar avea suflet. Imi plăcea să iubesc și să fiu iubit, mai cu seamă dacă mă desfătam și de trupul iubitei. Așa pătam izvorul prieteniei cu murdăriile poftelor trupesti și întunecam seninătatea ei cu negura dorințelor infernale. Și, cu toate că eram urit și necinstit, din pricina deșertăciunii mele mari, arătam că sunt bine și foarte de seamă. Mă prăvălii în iubirea, de care doria să fiu cuprins. Dumnezeule, milostivirea mea, cu câtă bunățate mi-ai stropit dulceața aceea cu amarăciuni! Pentru că am fost iubit și, în taină, am ajuns la legătura plăcerii; vesel mă ferecam în cătuși aducătoare de atâta necaz, ca să fiu, în sfârșit, lovit cu vârgile de fier ale geloziei, ale bănuelilor, temerilor, mâniilor și certurilor.

CAP. II.

Li plăceau reprezentațiile teatrale tragice.

Mă răpiau reprezentațiile teatrale, pline de icoanele ticăloșilor mele și de scânteile focului meu. Cum se face că omul caută durerea în scenele jalnice și tragice care, totuș, n'ar dori să i se întâmple? Și totuș vrea să simtă durerea la privirea lor, și durerea însași e plăcere. Ce nebunie ticăloasă e aceasta? Reprezentațiile, anume, ne plac cu atât mai mult, cu cât ne înfățișează mai bine simțirile noastre, deși, e obiceiul să se spună, când suferi tu, e nenorocire. Iar când te înduoșezi de suferințele altora, arați milă. Dar ce milă e aceea stărnită de lucruri închipuite și arătate pe scenă? Privitorul doar nu are să dea nici un ajutor. El e chemat numai să jelească și actorul e cu atât mai iubit, cu cât trezește mai multă jale. Iar dacă nenorocirile omenești, fie vechi, fie închipuite, sunt înfățișate așa, încât nu îndurerează pe privitor, el pleacă plictisit și bârfind. Dacă, însă îl îndurerează rămâne mulțumit și plânge de bucurie.

*) Fragment din lucrarea ce va apărea în curând. Nu putem atrage în deajuns luarea aminte a tuturor cilițiilor nostri asupra acestor „mărturisiri”, cele mai sincere și mai mișcătoare din câte s'au scris vreodată. Ele văd acum mai înău lumina zilei în românește.

Așa dar, ne sunt dragi durerile? De bună seamă tot omul vrea să se bucure. Ori doară, fiindcă nimeni nu vrea să sufere, vrea cel puțin să simtă milă pentru cel în suferință, și, fiindcă aceasta nu se poate întâmpla fără durere, numai pentru aceasta ne sunt dragi durerile? Și acesta e unul din firele ce leagă pe oameni deolaltă. Dar de unde vine? Și încotro merge? Pentru ce se revarsă într'un șivoiu de păcură ce ridică năpraznice valuri de poftă negre, în care se schimbă și se mută, înjosită și schimonosită, în urma căderii ei, din seninul ceriului? Să disprețuim, dară, mila? Nici de cum. Fiindcă numai așa putem îndrăgi câteodată durerea. Dar, ferește-te de necurătenie, suflăte al meu, sub paza Dumnezeului meu, Dumnezeuul părinților noștri, cel laudat și slăvit în toți vecii; ferește-te de necurătenie! Milă pot simți și acum. Dar atunci, la teatru, mă bucuram de plăcerile nelegiuite ale celor ce se iubiau iar când se despărțiau, mă întristam de mila lor. Toate acestea erau numai închipiri în jocul de teatru. Dar mă desfăta și una și alta. Astăzi, mi-e mai milă de cel ce se bucură de fărădelege, decât de nenorocitul care a rămas păgubaș de o plăcere primejdioasă, ori a pierdut o fericire ticăloasă. Aceasta e, de bună seamă, o milă mai adevărată, fiindcă într'ansa nu mă desfătează durerea. Pentru că, deși porunca iubirii aproapei spune să ne fie milă de cel în suferință, cel în adevăr milos mai bine ar vrea să nu aibă prilej de a simți mila. Căci, dacă ar fi o bunăvoință plină de răutate, ceea ce, firește, e cu neputință, ar putea dori și cel cu adevărat și sincer milos să fie oameni în suferință, ca să aibă de cine-i fi milă. Este dară câte o durere, pe care o putem înțelege cu mintea, dar nu e nici una pe care s'o iubim cu inima. Tocmai de aceea, Doamne, Dumnezeule, care iubești sufletele și nu poți fi rănit de nici o durere, Tu ai milă cu mult mai curată și mai statornică decât noi. Și de aceasta cine e vrednic?

Dar eu, ticăloșul, atunci vream să simt milă și căutam să am prilej de a o simți. Când actorul înfățișa dureri străine, închipuite și prefăcute, cu cât îmi plăcea mai mult, cu atât vărsam mai multe lacrimi. Rățăcit-am, Doamne, dela turma Ta; uritu-mi-s'a de paza Ta. E de mirat, dar, dacă eu, oaia cea rățăcită, m'am umplut de râie? De aici, mila mea pentru durere, dar nu pentru cea care pătrunde adânc. Pentru că nu-mi plăcea să pătinesc, ci numai să privesc. Cele auzite și închipuite îmi gâdilau oarecum pielea. Și, pe urma acestora, ca după o sdravănă sgârietură de unghii, se făceau umflături aprinse, coceau bube, ieșiau puroaie urite. Dumnezeul meu, oare viața aceasta era viață?

CAP. III.

In școală îi era groază de faptele dărâmatărilor.

Totuș milostivirea Ta se rostiă cu credință, deasupra capului meu, la oarecare depărtare. Vai, în câte fărădelegi m'am mistuit! Cum am urmat neastâmpărul meu păcătos încât, părăsindu-Te pe Tine să ajung la josițiile cele mai înșelătoare, la închinare înaintea dracilor aleșuitori, căroră le aduceam jertfă prin faptele mele cele rele. Dar biciul Tău mă urmăria pretutindeni. Chiar în timpul sfintelor Tale slujbe, între păreții bisericilor Tale, îndrăznit-am să trezesc poftă necurate și să pun la cale lucruri aducătoare

de moarte. De aceea m'ai lovit cu grele pedepse, dar mici în asemănare cu vinovăția mea. O, Dumnezeule meu, mare milostivire a mea, scăparea mea din mijlocul înfricoșatelor primejdii, în cari m'am rătăcit cu încăpăținare plină de încredere, pentru a fi cât mai departe de Tine, înnebunit de șubreda mea libertate, iubind căile mele nu ale Tale.

Învățăturile acelea ce se numiau cinstite m'au adus în fața judecătorilor, unde mă deosebiam cu atât mai mult și eram mai vrednic de laudă, dacă isbutiam să fac din minciună adevăr. Atât e de mare orbirea oamenilor, încât își fac o mândrie din ea! Eram cel dintâiu în școala de retorică; mă bucuram din cale afară și mă umflam țănoș în pene. Cu toate acestea, Tu știi, Doamne, că eram mai astâmpărat și nu mă amestecam de loc în nebuniile dărâmatărilor. Acest nume deochiat și drăcesc atunci era o fală. Intre aceștia trăiam cu sfiala nerușinată că nu eram ca ei. Cu ei mă întovărășiam și prietenia lor îmi făcea plăcere, deși totdeauna simțiam groază de faptele lor, de dărâmările lor cu care se năpusteau asupra celor simpli, pentru a-i zăpăci și a-și bate apoi joc de ei. Nici o faptă nu e mai drăcescă decât aceasta. Ce nume li s'ar potrivea mai bine decât cel de dărâmatări? Ei înșiși sunt dărâmați și stricați în chip nevăzut de duhuri viclene care încă își fac o plăcere să înșele și să-și bată joc de alții.

CAP. IV

Citirea cărții Hortensius de Cicero trezește în el dragostea pentru filozofie.

În mijlocul acestora, la o vârstă încă fragedă, mă îndeletniciam cu scrieri asupra meșteșugului retoric, în care voiam să mă deosebesc cu gândul găunos și vrednic de osândă de a mă făli. După rânduiala acestor învățături, ajunseseam la o carte a lui Cicero, de a cărei limbă se minunează toți, de cuprins însă nu. Cartea e un îndemn pentru filozofie și se cheamă Hortensius. Această carte mi-a schimbat sufletul, mi-a îndrumat rugăciunile și năzuințele spre Tine, Doamne, trezind în mine alte doruri. Pe neașteptate s'a stins în mine orice gând de deșertăciune și s'a aprins vâpaia de necrezut în inima mea de a cunoaște înțelepciunea cea nepieritoare. Incepeam să mă ridic și să mă 'ntorc la Tine. Nu pentru frumusețea graiului, pentru care mai cu seamă cheltuiau banii mamei în acel an, al 19-lea, al vieții mele, — tatăl meu murise cu doi ani mai înainte, — nu pentru frumusețea graiului, întrebunțai această carte; căci nu-mi plăcea meșteșugul cuvintelor, ci cuprinsul ei.

Cum ardeam, Dumnezeule meu, cum ardeam de dorul de a sbură din nou dela cele pământesti la Tine, și nu-mi dam seama, ce gânduri ai cu mine. Căci la Tine e înțelepciunea. Filozofia e cuvânt grecesc și înseamnă iubirea înțelepciunii. Focul acestei iubiri îl aprindea în mine cartea aceasta. Sunt unii cari amăgesc pe alții prin filozofie, colorând și acoperind cu acest cuvânt mare, plăcut și cinstit, rătăcirile lor. Aici erau înșirați și prețuiți aproape toți gânditorii mai vechi și din vremea lui. Așa se adeverește îndemnul acela mântuitor al Duhului Tău, dat prin credinciosul și vrednicul Tău rob: *Vedeți ca să nu vă amăgească pe voi cineva cu filozofia, și cu înșelăciunea deșartă, după obiceiul oamenilor, după stihiiile lumii, iară nu după Cristos; pentru că întru dânsul locuște toată plinirea dumnezeirii trupește.* Pe vremea aceea, Tu știi, lumina sufletului meu, că încă nu cunoșteam îndemnul acesta al apostolului. Totuș îmi plăcea mult rostul acelei cărți de a nu mă lipi de școala cutare sau cutare, ci de a iubi, de a căuta, de a dobândi, de a-mi însuși și de a îmbrățișa cu tărie înțelepciunea însăși, oricare ar fi ea. Mult mă încălzia, mă aprindea, mă învăpăia scrierea aceea. Și numai împrejurarea că într'insa nu se găsea numele lui Cristos îmi trezia oarecari fiori. Pentru că numele acesta, după mare mila Ta, Doamne, numele mântuitorului meu, fiul Tău, îl supsesem odată cu laptele mamei și mi se întipărise adânc. Și nici o carte, din care el lipsia oricât de literară, de îngrijită, de adevărată ar fi fost, nu mă putea cuceri cu totul.

CAP. V.

Sfânta Scriptură îl plictisește pentru simplitatea graiului.

Așa îmi pusei în gând să-mi îndrept luarea aminte asupra Sfintei Scripturi, să văd cum e. Și iată, mă încredințai că ea nu poate fi cuprinsă de cei trufași, nici înțeleasă de copii; dar e smerită, la început și măreață, acoperită de taine, în urmare. Dar nu eram eu pregătit să pot intra în ea, să-mi plec capul, dacă vreu să înaintez pe scara ei. Când am citit Scriptura atunci, nu simțiam cum vorbesc astăzi; ea nu mi s'a părut vrednică să fie asemănată cu Cicero. Îngâmfării mele îi era silă de simplitatea ei și privirea mea nu pătrunsese în adâncime. Și totuș Scriptura, potrivită pentru înțelegerea copiilor, crește odată cu ei. Dar eu găsim sub vednicia mea să mă fac copil și țănoș, lucru mare, mi se părea că sunt grozav.

Taină și adevăr.

Sub acest titlu „*Fântâna Darurilor*” interesanta și bine redactata revistă ortodoxă de sub direcția Păr. *Toma Chiricuță*, preot de elită al bisericii ortodoxe, aduce în No. 2 din Februarie 1930, un articol al cunoscutului scriitor *A. Lascarov-Moldovanu*, care animat de o concepție mai înaltă, pune „în discuție publică” chestiunea privitoare la starea bisericii ortodoxe române „din clipa de față” și „poziția ei față de Biserica romano-catolică”. Reproducem în întregime acest articol, ca să vadă cititorii noștri cum privesc chestiunea aceasta oamenii cu vederi mai largi din Biserica soră:

»Sunt unele chestiuni care se bucură de un ciudat

privilegiu. Aș putea spune acel al unei inexplicabile »tănuiri«. Pe temeiul unei moștenite quasi-lășități, toată lumea acceptă dela început propoziția că asupra acestor chestiuni este de păstrat o prudentă discrețiune, — căci dacă nu se întâmplă așa, atunci nu știu ce amenințare ocultă își va produce neașteptate penalități. Sunt chestiuni »oare cum rezervate«. ... De ce și cum? Aceasta rămâne, de asemenea, o mare taină, — mărimd, la înfinit taina centrală, cum și amenințarea, paznica tainei.

»În copilăria mea, o asemenea chestiune era aceea privitoare la... socialiști. Era deajuns să pronunți numai cuvântul, pentru ca în jurul tău să se facă o

rumoare, ca și cum ai fi zis: »am venit să vă omor!...« Și-mi aduc aminte, că multă vreme, am avut în suflet un sentiment ciudat, de groază și de repulziune, oricâteori rostea cineva în fața mea chiar numai cuvântul acesta.

»Ani de zile au trebuit să treacă, pentru ca în cele din urmă să văd că lucrul nu avea nevoie de nici o tănuire, că totul nu era decât încă o părere omească pe lângă celelalte. Dar tot atunci înțelegi că erau unii oameni, *care aveau interesul**) a prezenta chestiunea în acest decor de falsificare, de pretins pericol al discutării ei cu glas tare și în public, — creind astfel în jurul ei, ca și o atmosferă de »nu mă atingeți, căci e pericol de moarte!...«

»Multe sunt chestiunile în jurul cărora se țese această atmosferă electrică, dacă îi putem spune așa.

»Printre ele și în ciclul de idei care ne sunt mai aproape de inimă și fac parte din preocupările *majore* ale vieții noastre spirituale-obștești, chestiunea poziției bisericești noastre ortodoxe față de biserica romano-catolică, este una, în care atmosfera despre care vorbim se prezintă sub aspecte și mai accentuate ca de obicei.

»Intotdeauna când această mare și grea chestiune a venit în lumina discuțiilor publice, a târât după ea un întreg balast de enervări, de invective, de amenințări, de patimă, și de nu știu ce »*ocullism*« aruncat în mijlocul discuțiilor, ca pentru a răspândi o teroare dizolvantă.

»Toate ideile mari (»patria«, »neamul«, »scumpa noastră biserică«, »strămoșii păstrători de lege«, »sfântul nostru trecut« etc.) au fost cu voe sau fără, puse la bătaie, și, potrivit sau nu, luate ca argumente cu ajutorul cărora să putem goni mai degrabă dintre zidurile cetății noastre, această fantomă supărătoare, — această săcâitoare chestiune...

»De ce toate acestea? Taină!... Ce amestec are una cu alta? Taină, pe veci tănuită, de se poate... Unde e »primejdia«, dacă problema este cinstit pusă în discuția publică? Taină... Și iar: patria, neamul, sfânta biserică, — și celelalte...

»Lucrul însă nu s'a oprit aici, ci anumite »represalii« au pornit contra acelor care, cu tărie și cu convingere, au afirmat anumite soluțiuni ale problemei. Din nu știu ce turn anonim, au pornit asupra îndrăznețului, săgeți învenenate și mișelești: »trădătorul«, »apostatul«, »vândutul«, »papistașul!«

»Și iar, dacă s'a pus întrebarea: de ce? s'a răspuns cu același *ocullism* (de pură esență orientală) și cu aceeași atmosferă de taină amenințătoare, »nu vă atingeți că e pericol de moarte!...«

»Numai cât, vremile s'au schimbat puțin. Azi nu mai prind conjecțiile acestea. Cel puțin pentru atât și tot trebuie să mulțumim războiului: azi se pot pune problemele la fața mesei și pot fi discutate fără teama *ocultismelor* și a amenințărilor, care, ca și niște baloane pline cu nimic, s'au desumflat și stau jos, netrebnice ca și o pulbere trecătoare.

»Necontestate sunt două lucruri, în ordinea de idei care ne preocupă: mai întâi, starea Bisericii noastre din clipa de față și, al doilea, poziția ei față de Biserica romano-catolică. Aceste două chestiuni sunt mai mult decât conexe, ele sunt întrepătrunse organic.

»Problema e de ordin public. Biserica este a tuturor acelor care o alcătuiesc, iar alcătuitoarii sunt acei care cred în Ea, adică în Isus, Mântuitorul.

*) Sublinierile sunt ale autorului. N, R.

»Nu ne trebuie decât cinste, dragoste și credință, în discuțiune, — dar discuția trebuie făcută. Sunt discuțiuni la care dacă nu vrei să iai parte, dai dovada unuia din următoarele două ipostaze: sau ți-e teamă de ele sau ai un interes nemărturisit de a le ocoli.

»Punem deci problema în discuție publică.

»Nu o punem nici cu ostentație, dar nici cu teamă: o punem, pentru că ea ni se impune, — și pentru că însuși Isus ne cere aceasta.

»Fie-ne deci îngăduit a spune ce ne stă pe suflet în această mare problemă, luându-ne martor pe însuși Bunul Dumnezeu că facem aceasta numai și numai spre slava Lui.

»Noi credem că Biserica noastră ortodoxă trece printr'o cumplită crasă morală. Ea nu dă sufletelor aceea ce sufletele așteaptă dela ea. Că e așa, faptele o dovedesc.

»Statul, mai întâi, e *complet* ateu. În alcătuirea lui, biserica n'are nici un rost adânc, sufletesc, — ci numai unul formal și din nefericire, așa zis tradițional.

»Societatea românească — cu excepții slabe — e și ea atee, sau — mai bine zis — *formal-creștină*, adică tot una. Asupra ei, Biserica nu acționează nici în suprafață, nici în profunzime.

»Intellectualitatea românească e bântuită de cea mai cumplită furtună a demonului. Biserica e nepuțincoasă să-i imprime o mișcare de reîncreștinare!

»Biserica, ea însăși, este prada *indiscipliniei*: face fiecare ce vrea, iar impunitatea e mai dinainte garantată.

»Ateii îmbrăcați în odăjdii abundă, copleșind pe preoții buni, care mor, în biserică, de asfixie morală.

»N'avem un misionar (în înaltul înțeles al cuvântului), n'avem un călugăr, — n'avem un martir, n'avem un fapt mare de credință, — într'o vreme când pe fața întregului pământ se frământă aluatul cel scump al renașterii creștine din binecuvântatul veac al XX-a.

»Un scepticism, foarte modernist e drept, dar ruinător, stă la temelie oricărei năzuințe de înfăptuire creștină. Un zâmbet quasi-fericit tronează peste toate: trăim cea mai indiferentă vreme din câte pot fi...

»Cu inima sgârcită de durere și de indignare, stăm neconținți față la chipul cum Biserica și slujitorii ei sunt terfeliiți în coloanele gazetelor, — fără ca nimeni din cei indicați a pune capăt scandalului, să se miște în acest scop.

»Biserica noastră este sterilă.

»Pușinele oaze de verdeață morală, ce se află a fi, nu servesc ades decât ca ținte de atac, nu atât din partea celor din afară, ci tocmai din partea slujitorilor Bisericii, zeloși ca nu cumva fericita apatie să fie tulburată.

»Acum, să privim dincolo. Pe când noi ne frământăm în această stare, — ce se face în Biserica romano-catolică?...

»Să avem curajul și cinstea, tot curajul și toată cinstea ce se cer în asemenea împrejurări, — și să privim...

»Biserica romano-catolică se află pe primul front al renașterii creștine, care a încins în brațele ei de mântuire, întreg universul.

»Posedând o *disciplină* unitară și fundamentală, Biserica Romei e principala pârghie pe temeiul căreia se înfăptuește această renaștere.

»Mai mult prigonită de Statele respective, de cât ajutată, totuși Biserica apuseană nu cunoaște răstimp de răgaz.

»Organizația ei este unitară și productivă.

»Preoțimea ei departe de a constitui o simplă breaslă funcționarească, e mai ales, deținătoarea celui mai fecund apostolat creștin.

»Biserica e vie, prin acțiunea ei directă asupra sufletelor, Monahismul este — și el — într-o înfloritoare desvoltare.

»Misionarismul ei este impunător. E deajuns să aducem în lumina faptele misionarilor catolici în China, în Indii, — în toate coloniile.

»Sfinții Bisericii noastre surori sunt numeroși, iar unii din ei sunt aproape contemporani cu noi.

»Biserica acționează acolo cu mare putere asupra școlii, asupra familiei, asupra Statului chiar.

»Cuvântul tipărit este formidabil în lumea catolică. N'avem de cât să luăm cataloagele marilor case de editură din Apus, pentru ca să ne convingem de înflegul adevăr.

»„Râvna“ creștină nu e acolo o simplă vorbă, ci mereu vie în sufletele credincioșilor.

»Religiozitatea catolică nu e o formă, ci e de esența vieții individuale.

»Afirmarea Mântuitorului e ceva de toată ziua.

»Intellectualitatea apuseană — și mai ales cea franceză formează o impunătoare falangă a armatei Mântuitorului.

»Cătedralele Franței sunt cu totul neîncăpătoare pentru a cuprinde forfotul de credință al intelectualilor întorși la Isus.

»Biserica lui Isus e o hotărâtoare *necesitate de viață*, acolo..., — nu un joc, sau o trambulină pentru a ajunge prin ea la situații predominante.

»Totul — în materie de credință — se prezintă sub acel impunător aer de seriozitate, care înlătură orice poftă de persiflaj sau scepticism.

»O biserică unitară, cu o viață vie, fertilă, — cu roade care impun până și celor mai convinși atei.

»In cu totul prea slabe cuvinte, aceasta este situația în Biserica romano-catolică.

»Nu avem absolut nici un motiv personal, și și mai puțin, râvna vreunui interes meschin, pentru a face aceste constatări, care, de fapt nu sunt ale noastre, — ci surft simple puneri în lumină ale unor adevăruri și fără de aceasta, evidente.

»Oricât am căuta — nu știu în care scop — să nu vedem aceste lucruri, ele rămân aceleași, oricât le-am ignora...

»Dar nu putem să nu le vedem: *trebuie* să le vedem. E de datoria oricărui creștin, care vrea să se pună cu adevărat în slujba Mântuitorului, spre a putea să înțeleagă ce e de făcut să ajungem și noi în această înfloritoare stare...

»Unul din cele dintâi postulate creștine este și acesta: *Lumina să se pună sus pe masă, iar nu jos sub obroc...*

»Aș vrea să văd un creștin ortodox serios și conștient, care să nu admire desinteresat și frățește, priveliștea pe care ni-o oferă Biserica Apusului.

»Eu unul, nu doresc altceva Bisericii noastre de cât ca în curândă vreme să ajungă la înflorirea cu care se poate mândri Biserica romano-catolică...

»Ni s'ar putea cere o încheere la aceste rânduri. N'am nici una de făcut.

»Nu un umil și slab credincios ca acel care subsemnează aceste rânduri este chemat a-și spune cuvântul în această grea și însemnată problemă ce se pune actualității noastre românești și creștine.

»Ceea ce-am vrut, a fost numai să strig sufletul meu, să strig ceea ce acest suflet simte, să strig spre acei care țin cârma Bisericii noastre, — să strig așa cum mă povățuește însuși Mântuitorul, — să strig, fiindcă fără această strigare, m'aș fi simțit un laș, înfricoșat de nu știu ce puteri oculte care ar cere tăcere asupra acestor chestiuni de viață și de moarte.

»Imi iubesc Biserica în care m'am născut, — și nu doresc de cât slava ei...

»Dar nu văd cum ar putea să se ivească această slavă, dacă ne punem mâinele la ochi și ne astupăm urechile cu bumbacul indiferenței, *la întrebările pe care ni le pune vremea...*

»Nu. Nu vom scăpa de prigoana sufletească și nu vom putea ajunge să creem în Biserica noastră, până ce această chestiune maximă a existenței noastre creștine nu capătă o soluționare.

»Cei chemați sunt datori să ne lămurească...

CRONICI

— **Spre Roma.** In 24 Aprilie la ora 10 I. P. S. Sa Arhiepiscopul *Dr Valeriu Traian Frențiu*, a plecat din Oradea, împreună cu P. S. Sa *Dr Iuliu Hossu* Episcopul Gherlei și P. S. Sa *Dr Alexandru Nicolescu*, Episcopul Lugojului, la Roma, unde vor participa la așezarea solemnă a pietrii de temelie a Seminarului românesc înființat de Sf. Părinte.

Tot în aceea zi a trecut prin Oradea la ora 26 I. P. S. Sa Părintele Mitropolit *Vasile*, mergând spre Roma însoțit de medicul arhidiecețian d. *Dr Virgil Baican*. I. P. S. Sa a fost întâmpinat la gară de clerul orădan în frunte cu Il. Sa *Dr Iacob Radu* prepozit și Il. Sa *Dr. Gh. Miculaș* vicar general episcopesc. Până la plecarea trenului I. P. S Sa foarte bine diepus s'a întreținut cu cei veniți spre întâmpinare.

— **De-ale Reunilor Mariana-** **ne.** Cu ocazia misiunilor jubilară din Tătărești (jud. Satu-Mare) ținute în 11—14 Aprilie c. s'au mărturisit și cuminecat 315 credincioși și 80 de elevi. Tot cu acest prilej P. Dr. Al. L. Tăutu, profesor de teologie și secretarul general al Reuniunilor diecezane a promovat solemn cu diplomă și medalie 70 de membrii în Reuniunea Mariană.

Același a înființat în ziua de Sf. Gheorghe în parohia Valea Vinului o Reuniune Mariană cu 86 de membrii, a căror promoție solemnă, cu diplomă și medalie, se va ține după terminarea candidaturii de 3—6 luni.

Reuniunile Mariana canonic înființate iau frumoasă desvoltare pe întreg teritoriul Diecezei. Multe se pregătesc a-și confeționa steagul lor pentru procesiuni solemne.

— **Decorafii.** I. P. S. Sale *Dr Valeriu Traian Frențiu* i s'a conferit prin Decret Regal ordinul »Coroana României« în gradul de Mare Cruce. Intru mulți ani Stăpâne!

»Monitorul Oficial« din 18 Aprilie cor. aduce numele următorilor preoți diecezani decorați:

„**Steaua României**“ în gradul de »Comandor«: *Il Sa Dr Gheorghe Miculaș*, vicar general episcopesc. **Steaua României** în grad de »Ofiter«: *Petru Tămăian, Dr V. Hetcou, Sim. Gocan, L. Vida, Vasile Barbul;*

Steaua României în grad de »*Cavaler*«: Gh. Maior, Silviu Sălăgian, Tr. Mihalca;

Coroana României în grad de »*Ofiter*«: Gh. Voștinar, Vas. Terdic, Vas. Anca, Fr. Hubic, Iosif Nistor, I. Vlaicu, Paul Tămâian, Pamfil Ossian, Ign. Chirvaiu, Nic. Câmpian;

»**Coroana României**« în gradul de »*Cavaler*«: Petru Cupcea, Arc. Crâșnic, V. Marchiș.

— **Cenzurarea filmelor în Anglia.** Comisia Britanică de cenzurare a filmelor a interzis rulara a lor 300 de filme. Sunt interzise filmele în cari se află scene cari reprezintă acte criminale nepedepsite, scene cari arată prea mare cruzime; dramele cari reprezintă prea mult lux și cele în cari rulează elemente de criminali bootleggeri. Asemenea au fost oprite și multe filme sonore, pentru limbajul prea fără de perdea și injurături.

— **Protestul femeilor împotriva modei impudice.** Contesa Ana di Serego Alighiera a prezentat reginei Italiei un album cu 50.000 de iscălituri de femei cari protestează în contra modei deșănțate a femeilor.

— **Cenzură asupra literaturii obscene.** În urma unei furtunoase desbateri care a ținut cam 12 ore, Senatul american a votat aproape cu unanimitate legea contra literaturii obscene, care dă statului federal dreptul de cenzură asupra cărților importate ce ar conține literatură obscenă sau propagatoare de trădare contra Statelor Unite.

Lupta pentru aprobarea cenzurii a fost condusă de senatorul Reed Smoot din Utah, care zicea că o carte ca cele ce le aduse în Senat de probă nu poate fi scrisă decât de un om cu mintea bolnavă și cu sufletul atât de negru încât pune în obscuritate chiar întinerul iadului.

Un amendament deus mai la urmă de Smoot autorizează tribunalele districtuale să fie arbitre în cece privește cărțile și fotografiile obscene.

Acest amendament interzice intrarea în Statele Unite, din orice țară, a cărților, pamfletelor, scrierilor, anunțurilor, circularilor, fotografiilor sau desenelor ce ar conține material care propagă trădarea față de Statele Unite și în care s'ar găsi amenințări îndreptate contra vreunei persoane din Statele Unite; deasemenea importarea de cărți obscene, de pamflete tipărituri, anuciuri, circulare, fotografii, deseneuri or alte înfățișări, figuri sau imagini, pe hârtie, de hârtie sau de alt material, sau ori ce turnătură, instrument or alte articole cari ar fi obscene sau imorale.

Amendamentul prevede că asemenea lucruri so-site în orice birou vamal să fie confiscate și ținute de vameș până la verdictul tribunalului de district. Dacă articolele sunt găsite a fi obscene și imorale, ele vor fi distruse imediat prin ardere sau prin alte mijloace.

„America“

BIBLIOGRAFIE

Dr. Iacob Radu: *Istoria diecezei române-unite a Orăzii-Mari*. Tip. „Ateneul“ S. A. Oradea, 1930. *Prețul: 100 Lei.* — Aceasta succintă și valoroasă lucrare face parte din Șematis-mul istoric proiectat a se tipări cu ocaziunea împlinirii unui veac și jumătate dela întemeierea diecezei române unite a

Orăzii-Mari. S'a tipărit însă mai de grabă și separat, „ca și un pios omagiu — zice ilustrul autor — memoriei venerabile a Arhierilor și Preoților, cari prin faptele și luptele lor au ținut trecutul greu, dar glorios al acestei dieceze“.

Distinsul autor, cu mijloace reduse — cum însuși declară — totuși a izbutit să ne dea o iconă clară și fidelă a vieții religioase, sociale și culturale a diecezei române unite a Orăzii-Mari. Este această lucrare o completare a celor scrise până aci de către alții, și astfel corăspunde unei necesități mult simțită în această direcție. Incepe cu un cap. interesant și bine documentat despre „Antecedentele și începuturile S. Uniri în Bihor până la 1748“; apoi urmează epoca fiecărui episcop până în zilele noastre, arătând frământările și preocupările principale ce le stăpânea; se termină cu cap. despre: Capitlul Bisericii catedrae și despre: Fondurile și fundațiunile diecezane. Are multe clișee. O recomandăm cu căldură tuturor preoților.

Ioan Georgescu: În fața celor rădăciți. — Cum să ne purtăm cu ereticii și schismaticii? După îndrumările Sf. Augustin Edit. Reuniunii de Misiuni, Lugoj 1930 *Prețul: 15 lei.* Autorul, un abil interpret al ideilor marelui gânditor și Sf. Părinte al Bisericii Sf. Augustin, ne prezintă într'un mănunchiu principile călăuzitoare în spinoasa misiune de păstor al sufletelor, păstor care nu se mulțumește numai să-și plimbe ochii peste turma ascultătoare, ci aleargă și caută și după oaia cea pierdută ca să o aducă la staulul marelui Păstor: Cristos.

În anul acesta se împinesc 1500 de ani dela moartea Sf. Augustin Principiile fixate în această broșură (retipărită din revista „Păstorul sufletesc“ din Lugoj), după îndrumările Sf. Augustin, sunt într'adevăr binevenite „pentru a reîmprospăta — cum spune autorul — spiritul marelui părinte al Bisericii în vremile noastre pline de ură și de discordie“. Recomandăm cu căldură tuturor această prețioasă lucrare.

Nădăjdum, că autorul acestui mic, dar prețios omagiu adus memoriei Sf. Augustin, ne va da într'o măiastră traducere românească unele din scrierile marelui Augustin. În numărul a-cesta al revistei noastre ne dă și un fragment din neprețuitele „Mărturisiri“ ale Sf. Augustin.

Aviz literar. Sub presă se află „Efemeridele“ de Dl. M. Theodorian-Carada. Se știe că sub acest titlu, fostul senator și-a scris interesantele sale memorii, din care vre-o zece capitole au apărut astă vară în „Adevărul“ și au stărnit interes, entuziasm, senzație; cum era de altfel și natural pentru că autorul „Efemeride“lor este un scriitor de talent și un bărbat politic care a avut norocul să trăiască în copilărie în apropierea unchiului său Eugeniu Carada și a lui I. C. Brătianu, așa că de atunci i-a fost dat să audă și să vadă multe lucruri; apoi prieten intim al lui Vasile Lascăr și amic al lui Marghiloman, a fost neconținut în curent cu tainele politice românești.

În me orile lui ne spune dar, cum la detronarea lui Cuza, era decis proclamarea prințului Napoleon de Domn și de ce s'a ajuns la Carol I; cine e răspunzător de moartea lui Barbu Catargiu și ce a fost în 1870 la Ploiești; căderea lui Ion Brătianu la 14 Martie 1910 nu au secret pentru Dl. Theodorian-Carada.

Multe știe și din timpul războiului mondial; și de tot ce a aflat până în 1928, ne vorbește pe șleau, deslușit și în chip atrăgător.

Cum D-sa este omul care mai mult ca oricine s'a ostentat pentru ridicarea Bisericii Române și este convins că aceasta nu e cu puțință de cât prin unirea cu Roma: în memoriile sale ne spune de ce s'a unit, ce au fost în realitate conflictele sinodale și metropolitane ce s'au ținut lanț de la 1896—1920 și ce a fost cu Mitropolitul Calinic Miclescu.

Efemeridele vor interesa dar în cel mai înalt grad pe toți oamenii ce vor să cunoască istoria țării dela mijlocul secolului al 19-lea și din jumătatea celui de azi, precum și pe toți clericii din România, ori pe toți ce se preocupă de Biserică. Le recomandăm călduros dar cititorilor noștri.

Efemeridele, vor apare în două volume 8° de 3—400 de pagini. Abonații îl vor avea cu 120 lei volumul, se vor tipări și volumul pe hârtie de lux, cu 200 lei volumul. Întâiul volum va apare în Iunie. Recomandăm dar cititorilor să-și procure această lucrare, scriind imediat autorului la București, Bulevardul Maria No. 68. Cel ce trimite prin mandat postal costul, de acunt, vor primi volumul franco la domiciliu, imediat ce va apare

Universitatea dela Oradea. Tip. „Vremea“ București. Dezideratul Studențimii române creștine din Oradea, susținut la Congresul gen. studențesc, ținut la Craiova în zilele 1—3 Dec. 1929. Se arată nevoia de a se crea un centru universitar orădean.

